

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการแทรกแซงตลาดสินค้าเกษตร : กรณีศึกษาตลาดหอมหัวใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าปี 2534/35–2540/41 รัฐบาลโดยคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ได้อนุมัติให้ดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ โดยมีรูปแบบและวิธีการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ ดังนี้

1. รูปแบบเงินทุนหมุนเวียน

วิธีการ หน่วยงานดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ ทั้งที่เป็นภาคเอกชน และสถาบันเกษตรกร จะได้รับเงินทุนหมุนเวียนดังกล่าว ปลอดดอกเบี้ยจากทางราชการ และใช้เงินทุนหมุนเวียน รับซื้อหอมหัวใหญ่จากเกษตรกร ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรกำหนด ได้แก่ ราคาที่รับซื้อ ปริมาณที่รับซื้อ การเก็บเข้าห้องเย็น การส่งออก ซึ่งเป็นการอุดหนุนปริมาณผลผลิต ส่วนเกินความต้องการ ในช่วงที่ดำเนินการแทรกแซง ออกจากระบบตลาด และเมื่อดำเนินการแทรกแซงตลาดเสร็จสิ้น หน่วยงานดำเนินการแทรกแซง ตลาดหอมหัวใหญ่ จะต้องคืนเงินทุนหมุนเวียนดังกล่าว ให้กับกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

หลักประกันการคืนเงินทุนหมุนเวียน

1) กรณีหน่วยดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่เป็นภาคเอกชน จะใช้หนังสือค้ำประกันเต็มวงเงิน ที่ได้รับจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งภาคเอกชนที่เป็นหน่วยดำเนินการแทรกแซง สามารถคืนเงินทุนให้กับกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรได้ทุกราย

2) กรณีหน่วยดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่เป็นสถาบันเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ เป็นการค้ำประกัน โดยคณะกรรมการสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ทั้งคณะ กรณีนี้ เมื่อสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ แล้วประสบการขาดทุน ส่งผลให้สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ไม่สามารถคืนเงินทุนหมุนเวียนให้กับกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร หรือต้องทยอยจ่ายคืนเป็นงวด ๆ ซึ่งในที่สุด ก็นำไปสู่การดำเนินคดี ระหว่างหน่วยราชการผู้รับผิดชอบ กับสถาบันเกษตรกร

2. รูปแบบเงินช่วยเหลือ (จ่ายสดเชย)

วิธีการ คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร จะกำหนดเงื่อนไขที่หน่วยงานดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ จะต้องรับซื้อหอมหัวใหญ่ จากเกษตรกร จึงจะได้รับเงินช่วยเหลือ (จ่ายสดเชย)

การกำหนดเงื่อนไขการจ่ายเงินเป็นเงินช่วยเหลือ (จ่ายสดเชย) มี 3 ลักษณะ คือ

1) คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร กำหนดให้หน่วยงานดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ ใช้เงินทุนของตนเอง รับซื้อหอมหัวใหญ่จากเกษตรกร ตามเงื่อนไข จึงจะได้รับเงินช่วยเหลือ (จ่ายสดเชย) เป็นค่าใช้จ่ายในการรับซื้อต่อกิโลกรัม แต่ไม่เกินปริมาณที่กำหนด

2) คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ให้หน่วยงานดำเนินการแทรกแซง ยืมเงินทุนหมุนเวียน และกำหนดเงื่อนไข ให้หน่วยงานดำเนินการแทรกแซง รับซื้อหอมหัวใหญ่จากเกษตรกร จึงจะได้รับเงินช่วยเหลือ (จ่ายสดเชย) เป็นค่าใช้จ่ายต่อกิโลกรัม ในการเก็บรักษาและค่าขนส่ง แต่ไม่เกินปริมาณที่กำหนด

3) คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ให้หน่วยงานดำเนินการแทรกแซง ยืมเงินทุนหมุนเวียน และกำหนดเงื่อนไข ให้หน่วยงานดำเนินการแทรกแซง รับซื้อหอมหัวใหญ่จากเกษตรกร จึงจะได้รับเงินช่วยเหลือ (จ่ายสดเชย) สำหรับภาระการขาดทุน การนำเสีย/เสียหาย ค่าขนส่ง ได้ตามความเป็นจริง ไม่เกินวงเงินที่กำหนด

ในด้านทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ สามารถสรุปเป็นภาพรวม ได้ดังนี้

สรุปภาพรวมทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง

เกษตรกร	พ่อค้า / ผู้รวบรวม	ผู้ส่งออก
<p>1. รัฐบาลควรวางแผนเตรียมการแก้ไขปัญหาราคาหอมหัวใหญ่ตกต่ำล่วงหน้า เพื่อที่จะสามารถดำเนินการแทรกแซงได้ทันที</p> <p>2. ขั้นตอนในการดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ไม่ควรมีขั้นตอนการปฏิบัติมาก เพราะทำให้เกิดความยุ่งยากแก่เกษตรกร</p> <p>3. การกำหนดราคารับซื้อให้พิจารณาจากต้นทุนการผลิตของเกษตรกร</p>	<p>รัฐบาลควรควบคุมปริมาณเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ให้เหมาะสม และดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ไม่ต้องดำเนินการแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ</p>	<p>1. รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการบริโภคหอมหัวใหญ่ รวมถึงการศึกษาวิจัยการแปรรูปหอมหัวใหญ่ให้มากขึ้น</p> <p>2. การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายหอมหัวใหญ่ให้กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ อาจใช้ช่องทางในระบบสหกรณ์ให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากบางภูมิภาค เช่น ภาคใต้ ยังไม่สามารถเป็นแหล่งระบายหอมหัวใหญ่ที่ผลิตในประเทศ เพราะผู้บริโภค ยังคงเคยชินกับการบริโภคหอมหัวใหญ่จากต่างประเทศ</p>

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปริมาณผลผลิตหอมหัวใหญ่แต่ละปี มีปริมาณไม่สอดคล้อง กับความต้องการของตลาด แม้จะได้มีการจัดระบบการผลิต โดยการจำกัดการนำเข้า การจัดสรรเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกร ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตลอดจนการจดทะเบียนผู้ปลูกแล้วก็ตาม ทั้งนี้ มีสาเหตุสืบเนื่องจาก มีการลักลอบนำเข้าเมล็ดพันธุ์มาปลูก ดังนั้น การแทรกแซงตลาดหอมหัวใหญ่ จึงเป็นเพียงการชะลอปัญหาเท่านั้น โดยที่ขณะนี้ ประเทศไทยไม่อยู่ในฐานะที่จะใช้นโยบายนี้ ในระยะยาวได้ เพราะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายดังกล่าว ยังมีความขัดแย้งกัน คือ ในขณะที่ต้องการควบคุมพื้นที่เพาะปลูก โดยการควบคุมเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ แต่ยังมีปัญหาผลผลิตส่วนเกิน เนื่องจากการดำเนินการแทรกแซงตลาด จะส่งผลกระทบต่อในระยะยาว คือ ไม่สามารถควบคุมผลผลิตได้ เพราะการดำเนินนโยบายแทรกแซงตลาด (ยกเว้นราคา) จะส่งสัญญาณให้เกษตรกร เพิ่มพื้นที่เพาะปลูก (จากผลการศึกษา เกษตรกรจะยังคงเพาะปลูกหอมหัวใหญ่ในปริมาณเท่าเดิม) ดังนั้น จึงควรมีมาตรการ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในระยะสั้น ควรลดพื้นที่ปลูกหอมหัวใหญ่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ด้วยการปลูกพืชที่มีโอกาสด้านการตลาดแทน เช่น มันฝรั่ง (ชนิดที่ใช้ในโรงงาน) โดยส่งเสริมภาคเอกชน ในลักษณะตลาดข้อตกลง (Contact Farming) กับเกษตรกร ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษา

2. ในระยะยาว ให้เกษตรกรได้บริหารความเสี่ยงแทน ด้วยการนำสินค้าหอมหัวใหญ่ เข้าทำการซื้อขาย ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยที่กำลังดำเนินการจัดตั้งขึ้นในเร็ว ๆ นี้

3. ขยายตลาดหอมหัวใหญ่ทั้งภายในและต่างประเทศให้มากขึ้น ด้านตลาดภายใน โดยสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร) จัดให้มีการประสานระหว่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ผลผลิต สามารถกระจายไปได้ทั่วประเทศ และจะทำให้หอมหัวใหญ่จากเกษตรกร ไปถึงผู้บริโภค ได้โดยตรง ด้านตลาดต่างประเทศ เนื่องจากตลาดหลักหอมหัวใหญ่ จำกัดอยู่เพียงประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น รัฐบาลต้องหาทางขยายตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น

4. รัฐบาลควรสนับสนุนให้บริโภคหอมหัวใหญ่มากขึ้น โดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น น้ำหอมหัวใหญ่ หอมหัวใหญ่หั่นบางแช่แข็ง โดยดำเนินการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในระดับชุมชน ที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสม สามารถควบคุมได้ และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

5. หากปีใดจำเป็นต้องเข้าแทรกแซง เห็นสมควรให้เป็นการดำเนินการผ่านเอกชน ซึ่งมีศักยภาพมากกว่าสหกรณ์ ฯ และหน่วยงานของรัฐ เช่น อคส. (โดยพิจารณาจากผลการขาดทุน จากการดำเนินการแทรกแซงตลาด)